

Pilgrimsskolan AB
Org.nr. 556523-3797
expeditionen@pilgrimsskolan.se

2023-01-16

Dnr 2022:578

Beslut

efter kvalitetsgranskning av huvudmannens
och rektorns arbete för att fler elever ska få
undervisning av behöriga lärare i Pilgrimsskolan
AB och Pilgrimsskolan belägen
i Stockholms kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning av hur Pilgrimsskolan AB och Pilgrimsskolans rektor arbetar för att fler elever ska få undervisning av behöriga lärare. Som behörig lärare räknas den lärare som är legitimerad och undervisar i de ämnen, årskurser och skolformer som hen är behörig i. Det som granskas och bedöms är det arbete huvudmannen och rektorn bedriver. Resultatet av arbetet omfattas inte av granskningen.

Granskningen omfattar både huvudmannens övergripande arbete och rektorns arbete vid den utvalda skolenheten. I de fall huvudmannen ansvarar för mer än en skolenhet har en av dessa valts ut i syfte att dels fördjupa bilden av huvudmannens arbete, dels granska rektorns arbete i frågan.

Skolenheterna som ingår i granskningen har valts ut utifrån att de enligt Skolverkets officiella statistik under den senaste femårsperioden har haft en lägre andel legitimerade lärare som undervisar i minst ett ämne som de är behöriga i än motsvarande andel för riket som helhet.

Läsanvisning

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen tagit fram för granskningen av området, vilka beskrivs i bilaga 2. I den bilagan finns också en beskrivning av hur granskningen har genomförts. Granskningens författningsstöd återfinns i bilaga 3. För varje delområde bedöms om huvudmannens och rektorns arbete uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om arbetet bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och beskriver inom vilka områden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen. Om arbetet bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls av Pilgrimsskolan AB i följande utsträckning:

Rekrytera och behålla behöriga lärare

Huvudmannen och rektorn bedriver i hög utsträckning ett brett och uthålligt arbete för att rekrytera och behålla behöriga lärare.

Öka behörigheten bland befintliga lärare

Huvudmannen och rektorn bedriver i hög utsträckning ett aktivt och strategiskt arbete för att öka behörigheten bland befintliga lärare genom behörighetsgrundande utbildning.

Utifrån framtagna kvalitetskriterier har Skolinspektionens utredning inte visat annat än att verksamheten inom de granskade områdena fungerar väl. Granskningen avslutas därmed.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive bedömningsområde.

Rekrytera och behålla behöriga lärare

Det här området handlar om hur huvudmannen och rektorn arbetar med att rekrytera och behålla behöriga lärare inom organisationen. I detta arbete ingår att kartlägga och analysera nuvarande och framtida behov av behöriga lärare. Det handlar också om bredd och uthållighet i rekryteringsarbetet och om att ompröva och förnya strategier. Även rektorns och huvudmannens arbete med att behålla de behöriga lärare som finns i organisationen ingår här.

Skolinspektionen bedömer följande: Huvudmannen och rektorn bedriver i hög utsträckning ett brett och uthålligt arbete för att rekrytera och behålla behöriga lärare.

Skolinspektionens granskning visar att huvudmannen och rektorn regelbundet kartlägger och analyserar behovet av behöriga lärare. Även lärarnas behov av och intresse för behörighetsgrundande utbildning kartläggs återkommande. Vidare visar granskningen att rektorn och huvudmannen bedriver ett aktivt och kontinuerligt rekryteringsarbete utifrån de behov som framkommit i tidigare nämnd kartläggning och analys samt omprövar och utvecklar detta arbete vid behov. Granskningen visar även att huvudmannen och rektorn bedriver ett målinriktat arbete för att behålla de behöriga lärare som arbetar inom skolenheten. Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Kartlägga och analysera behov av behöriga lärare

Skolinspektionens granskning visar att huvudmannen och rektorn regelbundet kartlägger och analyserar behov av behöriga lärare. I intervju med skolchefen, tillika rektor, framkommer att hen gör en skriftlig sammanställning av lärarnas behörigheter när dessa rapporteras till Statistiska centralbyrån (SCB) i oktober varje år. Uppgifterna som lämnas till SCB används även i koncernens gemensamma kvalitetsarbete. Då rektorn och skolchefen är samma person används endast benämningen rektorn fortsättningsvis. I intervju med lärarna framkommer att behörigheterna även går igenom i samband med schemaläggning inför varje läsår. Rektorn berättar att hen utöver detta gör en genomgång av vilka behörigheter som finns och hur de ska kunna kompletteras inför rekryteringar. Insänd lärarförteckning och officiell statistik visar att Pilgrimsskolan har en förhållandevis hög andel behöriga lärare. Av nio lärare som undervisar i grundskolan har sex lärarlegitimation som gäller grundskolan. Vidare framkommer att de legitimerade lärarna med något enstaka undantag har behörighet för alla ämnen och årskurser i vilka de undervisar. Detta beror delvis på att rektorn organiserar undervisningen för att täcka upp för eventuell avsaknad av behörighet. I intervju med rektorn och lärarna framkommer att skolenhetens elever har delats in i två grupper: en med elever i förskoleklass och årskurs 1 och en med elever i årskurs 2 och 3. Två lärare med delvis olika behörigheter ansvarar för merparten av undervisningen i respektive grupp, vilket gör att eleverna undervisas av behöriga lärare i nästan alla ämnen. I intervju med rektorn framkommer att hens kartläggning visar att det främst är behöriga lärare i praktisk-estetiska ämnen som saknas. Vidare uppger rektorn att hen inte har något större behov av att dokumentera lärares behörighet och de behov som finns av att öka andelen behöriga lärare eftersom skolenheten är så liten. Skolinspektionen vill dock framhålla vikten av att ändå dokumentera kartläggning och analys av behovet av behöriga lärare. Bland annat för att en tydlig dokumentation gör det lättare för andra att snabbt sätta sig in i verksamheten även om nyckelpersoner är frånvarande.

Granskningen visar vidare att rektorn återkommande undersöker lärarnas behov av och intresse för behörighetsgrundande utbildning. I intervju med både rektorn och lärarna framkommer att behörighetsgrundande utbildning diskuteras i medarbetarsamtal som hålls varje termin. Rektorn tar då upp vilka behörigheter lärarna har och saknar samt undersöker vilket intresse lärarna har att delta i såväl behörighetsgrundande utbildning som andra kompetensutvecklingsåtgärder.

Arbetet med rekrytering

Skolinspektionens granskning visar att huvudmannen och rektorn bedriver ett aktivt och kontinuerligt rekryteringsarbete utifrån de behov som kartläggningen visar. I intervju med rektorn framkommer att skolenheten har låg personalomsättning, men när någon slutar diskuterar de i kollegiet vilka behörigheter de behöver för att både ersätta läraren som slutar och eventuellt fylla

i ämnen som saknas i skolenhetens samlade behörighet. Detta är i linje med vad som framgår av insänd kompetensförsörjningsplan för Pilgrimsskolan AB där det står att rekrytering ska föregås av en kompetensinventering. Rektorn berättar att rekrytering vanligen görs på våren inför kommande läsårsstart. Rektorn annonserar ut lediga tjänster via Arbetsförmedlingen och på skolenhetens hemsida. I intervju med lärarna framkommer att det händer att personal till kortare vikariat på fritidshemmet rekryteras via informella kanaler som personliga nätverk, men att lärare som söker ordinarie tjänster uppmanas att göra det via Arbetsförmedlingen även om de känner någon som arbetar på skolenheten. Enligt rektorn brukar annonserna få stort gensvar, åtminstone när det gäller de teoretiska ämnena.

Granskningen visar även att rektorn omprövar och förändrar arbetet med rekrytering när insatserna inte lyckas. Det framkommer i såväl insänt underlag som samtliga intervjuer att rektorn har svårt att fylla alla tjänster i de praktisk-estetiska ämnena och att skolenheten sedan flera år saknar behörig lärare i slöjd. Rektorn uppger att hen annonserar efter slöjdlärare en gång per år, men att det är få behöriga lärare som söker eftersom det endast rör sig om cirka en timmes undervisning i veckan. Rektorn har därför förändrat rekryteringsarbetet på flera sätt. Som exempel tar rektorn upp att det har varit större omsättning bland fritidshemspersonalen än bland lärarna och att hen därför har passat på att söka efter personal till fritidshemmet som även har behörighet i praktisk-estetiska ämnen. Det framkommer att skolenheten på det sättet har rekryterat en lärare med behörighet för fritidshem och musik, men att de ännu inte har hittat någon med behörighet i slöjd. Rektorn har även utan framgång hört av sig till skolor i närområdet för att undersöka möjligheten att dela på tjänsterna.

Granskningen visar vidare att rektorn och huvudmannen arbetar proaktivt för att attrahera personal och skapa relationer till blivande lärare genom att ta emot lärarstudenter på verksamhetsförlagd utbildning (VFU). Av insänd kompetensförsörjningsplan framgår att Pilgrimsskolan ska ta emot lärarkandidater som kan bli framtida medarbetare. Rektorn uppger att hen ser mottagande av VFU-studenter som ett sätt att få behöriga lärare att söka sig till skolenheten. Genom att studenterna tillbringar en längre tid på skolenheten blir det lätt att se om personen passar in och samtidigt introducera studenten för skolenhetens arbetssätt och rutiner. I intervju med rektorn och lärarna framkommer att det är en av lärarna som har gått utbildning för att bli handledare. Såväl rektorn som den berörda läraren uppger att de hade diskuterat handledarskap på medarbetarsamtal och att rektorn uppmuntrade läraren att gå utbildningen. Rektorn tog sedan kontakt med ett lärosäte för att meddela att skolenheten ville ta emot VFU-studenter, vilket den nu gör.

Arbetet för att behålla behöriga lärare

Skolinspektionens granskning visar att huvudmannen och rektorn bedriver ett aktivt och målinriktat arbete för att behålla de behöriga lärare som arbetar inom

skolenheten. Det framkommer i samtliga intervjuer samt av inskickat material att skolenheten har en förhållandevis låg omsättning av behöriga lärare. En gång per termin hålls medarbetarsamtal. Såväl rektorn som lärarna uppger att rektorn då tar reda på hur lärarna trivs och vad de behöver för att utvecklas. Det finns även en medarbetarenkät som tar upp liknande frågor. Enkäten görs på höstterminen och rektorn och lärarna går igenom resultat av den på en gemensam planeringsdag i januari då de diskuterar hur de skulle kunna utveckla arbetet inom de områden där behov identifieras. Av insänd kompetensförsörjningsplan och i intervju med rektorn framkommer att kompetensutveckling är en del av Pilgrimsskolans arbete för att behålla behöriga lärare. Rektorn uppger att hen anser det viktigt att lärarna får möjlighet att förkovra sig inom sitt yrke på olika sätt som kurser, studiecirklar, pedagogiska samtal i kollegiet eller auskultationer i klassrummet. I intervju med lärarna framkommer att de delar rektorns bild av att kompetensutveckling uppmuntras på skolenheten. Lärarna uppger även att de tycker att rektorn är bra på att lyssna på deras önskemål och till exempel kan justera scheman och liknande om det behövs. Såväl rektorn som lärarna uppger också att rektorn bedriver ett allmänt arbete för att skapa trivsel på skolenheten, vilket för rektorns del är en del av arbetet med att behålla befintlig personal på skolenheten. Det finns exempelvis friskvårdsbidrag, gratis skollunch och sociala aktiviteter utanför arbetet. Lärarna uppger vidare att de upplever att rektorn är närvarande och lyhörd och att det tillsammans med skolenhetens litenhet skapar en trygg och välfungerande skola och arbetsplats som lärarna vill vara kvar på.

Öka behörigheten bland befintliga lärare

Det här området handlar om huvudmannens och rektorns arbete med att öka behörigheten bland de lärare som redan finns i organisationen genom behörighetsgrundande utbildning. Det omfattar dels arbetet med att informera om möjligheter, uppmuntra och stödja lärare att delta i behörighetsgrundande utbildning, dels de reella förutsättningar huvudmannen och rektorn ger lärare att delta i sådan utbildning.

Skolinspektionen bedömer följande: Huvudmannen och rektorn bedriver i hög utsträckning ett aktivt och strategiskt arbete för att öka behörigheten bland befintliga lärare genom behörighetsgrundande utbildning.

Skolinspektionens granskning visar att huvudmannen och rektorn bedriver ett aktivt arbete, såväl med att informera om möjligheterna till behörighetsgrundande utbildning som med att uppmuntra lärare att delta i sådan utbildning. Vidare visar granskningen att huvudmannen och rektorn arbetar för att skapa reella möjligheter för lärare att delta i behörighetsgrundande utbildning. Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Uppmuntra och stödja deltagande i behörighetsgrundande utbildning

Skolinspektionens granskning visar att huvudmannen och rektorn bedriver ett aktivt arbete både med att informera om möjligheterna till behörighetsgrundande utbildning och med att stödja lärare att delta i sådan utbildning. I samtliga intervjuer framkommer att rektorn undersöker lärarnas intresse för behörighetsgrundande utbildning och uppmuntrar till studier vid de medarbetarsamtal som hålls varje termin. Rektorn brukar då även informera om utbildningar, såväl behörighetsgrundande som andra, samt om olika sätt för lärarna att bedriva studier. Rektorn och lärarna uppger vidare att rektorn även brukar skicka informationsmaterial till lärarna från exempelvis Skolverket eller lärosäten om utbildningar och kurser som kan vara relevanta. Det är för närvarande ingen av lärarna på Pilgrimsskolan som deltar i behörighetsgrundande utbildning och det är inte heller någon som har gjort det under den tid som rektorn har arbetat på skolenheten. Av intervjuer med rektorn och lärarna framgår emellertid att rektorn fört diskussioner om behörighetsgrundande utbildning med en av lärarna under flera år. Rektorn har uppmuntrat läraren att studera, undersökt vilka möjligheter som finns, informerat läraren om vidareutbildning för lärare (VAL) samt försett lärare med kontaktuppgifter till en studievägledare. Den tidigare beskrivna läraren som har deltagit i utbildning för att kunna handleda VFU-studenter uppger att hen fick liknande uppmuntran och stöd från rektorn inför att hen skulle studera.

Reella möjligheter att delta i behörighetsgrundande utbildning

Skolinspektionens granskning visar att huvudmannen och rektorn arbetar för att skapa reella möjligheter för lärare att delta i behörighetsgrundande utbildning. Rektorn uppger att de på både skolenhets- och huvudmannanivå ser positivt på utbildning och försöker stötta lärare som vill läsa behörighetsgrundande utbildning så långt de kan. Det finns inget fast erbjudande om vilka förutsättningar som gäller för lärare som studerar, men rektorn uppger att stödet kan vara att lärare får gå ner i arbetstid och att skolenheten kan sätta in vikarie när läraren behöver tid för studier. Skolenheten kan även köpa in kurslitteratur. Dessa förutsättningar är emellertid inte något som självklart erbjuds alla som vill studera. Rektorn uppger att villkoren avgörs från fall till fall och bland annat beror på hur väl studieplanerna passar med verksamhetens behov. Gällande det tidigare nämnda fallet där rektorn och en lärare fört diskussioner om behörighetsgrundande utbildning har även förutsättningar för genomförandet diskuterats. Exempelvis har rektorn och läraren samtalat om omfattning och fördelning av tid mellan studier och arbete. Något beslut har dock inte fattats än. Den tidigare nämnda lärare som har gått utbildning för att bli handledare för VFU-studenter berättar att skolenheten tog in vikarier när hen behövde vara frånvarande för studier på lärosätet.

På Skolinspektionens vägnar

2023-01-16

X Malin Lundquist

Malin Lundquist

Beslutsfattare

Signerat av: Malin Lundquist

X Ola Rydkvist

Ola Rydkvist

Föredragande

Signerat av: Ola Rydkvist

I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även utredarna Jenny Bergman Westling och Sarah Vinterlycka deltagit.

Bilaga 1: Bakgrundsuppgifter

Pilgrimsskolan är en F-3 skola med 65 elever i Aspudden Stockholms kommun. Pilgrimsskolan drivs av Pilgrimsskolan AB. Det är bolagets enda skola.

För Pilgrimsskolan visar officiell statistik att andelen lärare som är legitimerade och undervisar i ämne som de är behöriga i (heltidstjänster) har varierat de senaste fem läsåren. Andelen har varierat mellan 52,7 procent och 86,4 procent. Under samma period har motsvarande andel för riket som helhet varierat mellan 70,1 procent och 71,4 procent i. Läsåret 2021/2022 var andelen lärare som undervisar i minst ett ämne som de är behöriga i 86,48 procent på Pilgrimsskolan och motsvarande andel för riket som helhet 71,0 procent.

Av den dokumentation som Skolinspektionen har tagit del av i samband med granskningen framgår att på Pilgrimsskolan är det sju av nio lärare som är legitimerade lärare (en dock bara för förskoleklass). Två av de dessa lärare undervisar i ämnen eller en skolform som de inte är behöriga i.

På skolenheten är det ingen lärare som går behörighetsgrundande utbildning för att bli legitimerad lärare eller för att utöka sin behörighet med ytterligare ett ämne.

Bilaga 2: Underlag för bedömning

Vid granskningsbesöket inhämtas information verksamheten som sedan bedöms i relation till fastställda kvalitetskriterier för att identifiera såväl styrkor som svagheter i det arbete som bedrivs. Bedömningarna i detta beslut grundar sig på:

- En gruppintervju med lärare vid den utvalda skolenheten
- En intervju med rektorn för den utvalda skolenheten, tillika skolchef för Pilgrimsskolan AB
- Insända dokument från huvudmannen och rektorn
- Den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolenheten och huvudmannen

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll samt getts möjlighet att inkomma med synpunkter.

Bedömningsområden

Bedömningarna görs i relation till kvalitetskriterier som Skolinspektionen tagit fram inom ramen för granskningen.

Inom respektive område granskas huvudmannens och rektorns arbete inom följande delar:

Frågeställning 1: I vilken utsträckning gör huvudmannen och rektorn breda och uthålliga ansträngningar för att rekrytera och behålla behöriga lärare?

- Kartlägga och analysera behov av behöriga lärare.
- Brett och uthålligt arbete med att rekrytera behöriga lärare.
- Aktivt arbete för att behålla de behöriga lärare som arbetar på skolenheten och inom huvudmannens övriga grundskolor.

Frågeställning 2: I vilken utsträckning bedriver huvudmannen och rektorn ett aktivt och strategiskt arbete för att öka behörigheten bland befintliga lärare genom behörighetsgrundande utbildning?

- Uppmuntra och stödja undervisande lärare att delta i behörighetsgrundande utbildning.
- Skapa reella förutsättningar för undervisande lärare att delta i behörighetsgrundande utbildning.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:

<https://www.skolinspektionen.se/aktuellt/granskningar-pa-gang/huvudmans-och-rektors-arbete-for-att-fler-elever-ska-fa-undervisning-av-behoriga-larare/>

Bilaga 3: Författningsstöd

Bedömningsområde 1 och 2

2 kap. 8, 9, 10, 13, 18 och 34 §§ samt 4 kap. 3 och 4 §§ skollagen (2010:800)

Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, 2.8 Rektorns ansvar.